

แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
GUIDELINES FOR PARTICIPATORY MANAGEMENT ACCORDING TO
KALYANAMITTA VII OF SCHOOLS UNDER THE SA KAEO
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

[1]สุรชัย คำดีราช Surachai Khamdeerach

[2]พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิริปณโณ Prakrusangkarak Chakkit Bhuripanno

[3]สมศักดิ์ บุญปู้ Somsak Boonpoo

[1] [2] [3] มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: Khamdeerach@hotmail.com

Article Received: September 15, 2024. Revised: December 23, 2024. Accepted: December 25, 2024.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน 2) เพื่อศึกษาวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักกัลยาณมิตร 7 และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักกัลยาณมิตร 7 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 322 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ตามลำดับ 2) วิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักกัลยาณมิตร 7 ประกอบด้วย (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประกอบด้วยความเมตตา (ปิโย นารัก) ถือหลักการเป็นสำคัญ (ครู นำเคารพ) มีความรอบรู้ และเจริญด้วยคุณธรรม (ภาวนีโย นำเจริญใจ) (2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นและสามารถชี้แจงให้คนอื่นเข้าใจได้ง่าย (วตตา รู้จักพูดให้ได้ผล) ไม่ตัดสินใจด้วยตนเอง และยังสามารถควบคุมอารมณ์ได้ (วจนกฺขโม ทนต่อถ้อยคำ) (3) มีไหวพริบชี้แจงได้ด้วยเหตุผลและติดตามประเมินผลงาน (คมภีรณจ กถ กตตา ชี้แจงล้าลึก) (4) ตระหนักถึงประโยชน์ส่วนรวมและเป็นการป้องกันที่จะนำสู่ทางเสื่อมเสียต่อการบริหาร (โน จฏฐาเน นิโยชเย ไม่ชักนำไปในทางที่เสื่อมเสีย) และ 3) แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักกัลยาณมิตร 7 ประกอบด้วย (1) บริหารให้ความเสมอภาคต่อทุกคนและมีความเมตตา เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารร่วม ยึดถือหลักการตามระเบียบและแนวทางปฏิบัติ และเจริญด้วยคุณธรรม (2) ชี้แจงนโยบายสอดคล้องกับข้อบังคับ กฎระเบียบทางราชการ พิจารณาก่อนตัดสินใจ ให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน (3) มีไหวพริบชี้แจงและติดตามโดยให้ทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน (4) ยึดประโยชน์ส่วนรวมที่จะเกิดขึ้นและไม่นำสู่ทางแห่งความเสื่อม

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม, หลักกัลยาณมิตร 7, โรงเรียนประถมศึกษา

ABSTRACT

This research aims to 1) study the participatory administration of schools, 2) study the participatory administration methods based on the 7 Kalyāṇamitta-dhamma principles (Qualities of good friend), and 3) propose a participatory administration guideline based on the 7 Kalyāṇamitta-dhamma principles. This research is a mixed-methods study applying a quantitative research by using a questionnaire with a sample of 322 primary school teachers. Data were analyzed using research statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation. Qualitative research was conducted by interviewing 5 key informants. Data were analyzed using content analysis. The results of the research found that 1) the overall participatory administration of schools had high opinions and high opinions in all 4 aspects: participation in decision-making, participation in operations, and participation in evaluation, and participation in receiving benefits, respectively. 2) The participatory management method based on the 7 Kalyāṇamitta-dhamma principles consisting of (1) participation in decision-making consisting of kindness (Piyo, loveable), holding principles as important (Garu, respectable), being knowledgeable and growing in morality (Bhāvanīyo, delightful). (2) Participating in the operation so that everyone could express their opinions and be able to explain to others easily (Vattā, knowing how to speak to get results), not making decisions by oneself and still being able to control one's emotions (Vacanakkhamo, endure words). (3) Being quick-witted, able to explain with reason and follow up and evaluate the work (Gambhīrañca kathāṃ kattā, explaining in depth). (4) Being aware of the public interest and being a prevention that would lead to the deterioration of the administration (No caṭṭhāne niyojaye, do not lead in a deteriorating direction). And 3) The participatory management method based on the 7 Kalyāṇamitta-dhamma principles consisted of (1) administering with equality for everyone and with kindness, giving everyone an opportunity to participate in joint administration, adhering to principles according to the regulations and practices, and growing in morality. (2) Explaining policies in accordance with the regulations, considering before making a decision, allowing everyone to participate in every step of the operation. (3) Being tactful in explaining and following up, allowing everyone to participate in the evaluation of the work. (4) Adherence to the common good that would not lead to deterioration.

Keywords: Participatory Management Based, Kalyāṇamitta-Dhamma Principle, Primary School

บทนำ

ปัจจุบันการทำงานของสังคมมุ่งเน้นการทำงานแบบประชาธิปไตย หรือการทำงานเป็นทีม เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สังคมไทยได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ทำงานร่วมกันอย่างเข้าใจซึ่งกันและกัน ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมเช่นเดียวกันในสถานศึกษา มีบุคลากรที่มีความสามารถในการทำงานอย่างมากมาย ซึ่งภายในองค์กรมีการทำงานร่วมกัน โดยเน้น หลักการทำงานแบบมีส่วนร่วม มีการกระจายงานเป็นส่วนๆ ตามความสามารถจนสามารถสำเร็จได้ตาม เป้าหมายที่วางไว้ซึ่งการทำงานร่วมกันจะทำให้งานสำเร็จได้อย่างรวดเร็วกว่าทำงานเพียงคนเดียว ฉะนั้นแล้ว การทำงานเป็นทีมหรือการทำงานแบบมีส่วนร่วม จะต้องแบ่งหน้าที่รับผิดชอบตาม ความสามารถมีความเอาใจใส่ในการทำงานมีความรับผิดชอบและคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตนจึงจะทำให้องค์กรมีการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่วางไว้ได้อย่างสูงสุด (เมตต์ เมตการุณจิต, 2554)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 25452 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล และทั่วไปส่งไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง โดยกำหนดนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ 2558 ไว้ 11 ประการ โดยในข้อที่ 8 ได้กล่าวไว้ว่า “สร้างวัฒนธรรมในการทำงานเร่งรัดการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบต่อปรับปรุงระบบของโรงเรียนให้เป็นแบบร่วม คิดและมีส่วนร่วม และการประสานงาน สามารถใช้เครือข่ายการพัฒนา การศึกษาระหว่างโรงเรียนกับ โรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพกลุ่มบุคคล องค์กร เอกชนองค์กรชุมชน และองค์กร สังคมอื่น” ซึ่งโรงเรียนหรือสถานศึกษาได้แบ่งอำนาจการบริหารออกเป็น 4 งาน คือการบริหาร งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป และการบริหารงานวิชาการ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2547)

การบริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผนวิธีการและ ขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ เพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่นๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดหมายที่วางไว้ การบริหารงานนั้นจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ทุกประการ เพราะว่าการดำเนินงานต่างๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพัง คนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2544) โดยการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้านให้มีคุณภาพสอดคล้องกับประสิทธิผลของโรงเรียนและความต้องการของบุคคลและสังคมนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ โดยผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจในการจัดการศึกษาของโรงเรียน มีหน้าที่และรับผิดชอบในการตัดสินใจที่เกี่ยวกับงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานทั่วไป โดยเป็นไปตามความต้องการของนักเรียนและชุมชน ซึ่งการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะสร้างความพึงพอใจให้แก่ทุกคนในสถานศึกษานั้น มิใช่ของง่าย เพราะไม่เพียงแต่ต้องเผชิญกับความยุ่งยากจากบุคคลภายในสถานศึกษาเท่านั้น แต่ยัง ต้องเผชิญกับบุคคลภายนอกสถานศึกษาด้วย บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญ ในการรวมกลุ่ม และจูงใจคนเพื่อก่อให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงานและเสริมสร้าง ความก้าวหน้าของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามนโยบายที่กำหนดไว้ (วิรัตน์ มะโนวัฒนา, 2548)

การบริหารงานโรงเรียนถือเป็นบทบาทที่สำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียน จะต้องเป็นผู้นำในการจัดการทรัพยากรทางการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุ มาจัดการตามกระบวนการบริหารโดยจัดการเรียนการสอนเพื่อให้

เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายของการศึกษาอันจะส่งผลในการช่วยพัฒนาสติปัญญาของนักเรียนให้คิดเป็นทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำเอาหลักกรรมกัลยาณมิตร 7 มาบูรณาการกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 เพื่อที่จะนำไปเป็นแนวทางสภาพปัญหาและวิธีการเพื่อเสนอแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
2. เพื่อศึกษาวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยโดยดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มี 2 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารจากหนังสือ บทความ งานวิจัย website เกี่ยวกับสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

1.2 การวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษาจากการแจกแบบสอบถาม ประชากรที่ใช้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครูของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 145 แห่ง รวม 1,931 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1, ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน พ.ศ. 2565, 2566) โดยกำหนดสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (อานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 322 คน ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% สร้างแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเกิร์ต (Likert) (1967) โดยใช้เกณฑ์แปลความหมายระดับความคิดเห็นจากการใช้ค่าน้ำหนัก การวิเคราะห์ข้อมูล 1) ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย 2) ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 กลุ่มเป้าหมายที่ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โดยการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้เทคนิคสโนบอลล์ (Snow ball) ในการคัดเลือกข้อมูลสำคัญนั้น ได้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน

2.2 ขั้นตอนการสร้างและการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลจากการออกแบบสอบถาม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยให้ครอบคลุมเนื้อหากรอบความคิดของการวิจัย 2) สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1”3) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามในเบื้องต้น จัดพิมพ์เครื่องมือแบบสัมภาษณ์ให้เป็นฉบับสมบูรณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปผลข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง

ขั้นตอนที่ 3 เสนอแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักกัลยาณมิตร ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 มีวิธีดำเนินการวิจัย ด้วยการปรับปรุงแก้ไขและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก,อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม, ผู้วิจัย เครื่องมือที่ใช้คือการศึกษาดOCUMENT STUDY วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ในภาพรวม

ด้าน	สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.12	0.57	มาก	1
2	การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4.12	0.51	มาก	2
3	การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.64	0.67	มาก	4
4	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.86	0.69	มาก	3
	ภาพรวม	4.15	0.74	มาก	

2. วิธีการการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making)

ปิโย (น่ารัก) ผู้บริหารมีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหาร การจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวม ของสถานศึกษา ด้วยพูดจาอ่อนหวาน มีท่าทางเป็นมิตร

ครุ (นำเคารพ) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการเอาใจบุคลากรในสถานศึกษาทุกคนอย่างมีคุณธรรม และเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารได้

ภาวนีโย (นำเจริญใจ) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ความเข้าใจ ความจริงใจ และละเว้นกระทำที่เป็นอันตรายต่อการบริหารมีการวางแผน และ กำหนดทิศทางขององค์กรอย่างชัดเจน เชื่อมั่น ชื่นชม ภูมิใจในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรทุกคนที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด เป็น แบบอย่างที่ดียกย่องชมเชยบุคลากรที่ประสบผลสำเร็จเกี่ยวกับการสอน แสดงออกทางกาย วาจา อย่างสง่างาม เหมาะสมกับกาลเทศะ

วตตา (รู้จักพูดให้ได้ผล) ผู้บริหารกำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน หรือการชี้แจงทำความเข้าใจ วัตถุประสงค์ของหน่วยงานเพื่อการกระตุ้นใน การสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรให้รู้เหตุผล

วจนกขโม (ทนต่อถ้อยคำ) ผู้บริหารสถานศึกษามีความพร้อมที่จะรับฟังคำ ปรีกษา และเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมบริหารงาน และยินดีรับฟังปัญหาด้วยความเต็มใจไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก

คมภีรณจ กถ กตตา (ชี้แจงล้าลึก) ผู้บริหารสถานศึกษามีการเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริง ล้าลึก ชัดเจนเข้าใจง่าย วิเคราะห์ข้อมูลซับซ้อนให้เข้าใจได้ชัดเจนแจ่มชัด มีแนวคิดใหม่ๆ อธิบายเข้าใจและนำมาปฏิบัติได้อธิบายเรื่องยุ่งยาก ซับซ้อนให้สามารถเข้าใจได้โดยง่าย มรการวางแผนงานรอบคอบทุกครั้ง

โน จณฐาเน นิโยชเย (ไม่ชักนำไปในทางที่เสื่อมเสีย) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีอัธยาศัยที่ดีมีน้ำใจและไม่ชักนำไปในทางที่เสื่อมเสีย ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะแก่ผู้ร่วมงานด้วยจิตเมตตาที่มีความเป็น ผู้รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองที่เกิดขึ้นให้การส่งเสริมสนับสนุนในบุคลากรปฏิบัติตามระเบียบและมีคุณธรรม และประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation)

ปิโย (น่ารัก) ผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในการทำงานกับครูส่งเสริมให้ครูทำงานอย่างมีชีวิตชีวาแม้ว่างานนั้นจะน่าเบื่อหน่ายหรือยากต่อการปฏิบัติ เพื่อให้ครูมีความสุขในการทำงาน

ครุ (นำเคารพ) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีต้องมีคุณธรรม จริยธรรมรวมถึงมีบุคลิกภาพที่ดีและการวางตัวให้ถูกกาลเทศะ กับบุคลากรทุกคน - ภาวนีโย (นำเจริญใจ) การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยี สารสนเทศมาพัฒนาการบริหารจัดการในองค์กรเพื่อให้บุคลากรมีความพร้อม ในการปฏิบัติงาน

วตตา (รู้จักพูดให้ได้ผล) ผู้บริหารควรจัดรูปแบบการทำความเข้าใจหรือ จัดประชุมแบบเป็นทางการ คือ กลุ่มของ ผู้ฟังที่มีหลายระดับ

วจนกขโม (ทนต่อถ้อยคำ) บริหารต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความทุ่มเท แม้ จะมีปัญหาและข้อจำกัดของสถานศึกษาในการบริหารพร้อมที่แก้ไข ปรับปรุงให้ดีขึ้นเสมอในการปฏิบัติงานครั้งต่อไป โดยไม่ย่อท้อ เพื่อให้การบริหารให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีถึงแม้ว่าจะใช้เวลาอันยาวนานก็ต้องอดทน

คมภีรณจ กถ กตตา (ชี้แจงล้าลึก) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความสามารถ คิดริเริ่มกล้าหาญและเด็ดขาดในการบริหารและสามารถชี้แจงทุกประเด็นได้ ชัดเจน แจ่มแจ้ง

โน จงฐาเน นิโยชเย (ไม่ชักนำไปในทางที่เสื่อมเสีย) บริหารสถานศึกษาต้องมีลักษณะของการเป็นผู้นำที่มี ความมั่นคงไม่ฝักใฝ่ไปในทางที่ผิด

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits)

ปิโย (น่ารัก) ผู้บริหารมีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหาร การ จัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวม ของสถานศึกษา ด้วยพูดจาอ่อนหวาน มีท่าทางเป็นมิตร

ครุ (น่าเคารพ) ผู้บริหารควรจะเป็นคนรักความยุติธรรมเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นจะให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง มีความเมตตากรุณากับครูทุกคนอย่างเท่าเทียม และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

ภาวนีโย (น่าเจริญใจ) การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยี สารสนเทศมาพัฒนาการบริหารจัดการในองค์กรเพื่อให้บุคลากรมีความพร้อม ในการปฏิบัติงาน

วตตา (รู้จักพูดให้ได้ผล) ผู้บริหารควรจัดรูปแบบการทำความเข้าใจหรือ จัดประชุมแบบเป็นทางการ คือ กลุ่มของ ผู้ฟังที่มีหลายระดับ

วจนกขโม (ทนต่อถ้อยคำ) ผู้บริหารต้องยอมรับคำแนะนำที่ดีที่ทำให้ เกิดผลประโยชน์สูงสุด คือ รับฟังทุกฝ่ายเพื่อหาข้อเสนอแนะหรือ ทางออกที่ดีที่สุดร่วมกัน

คมภีรณจ กถ กตตา (ชี้แจงล้าลึก) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีเข้าใจสถานการณ์เปลี่ยนแปลง ใน ปัจจุบันและรู้เท่าทันเทคโนโลยีที่ทันสมัย

โน จงฐาเน นิโยชเย (ไม่ชักนำไปในทางที่เสื่อมเสีย) บริหารสถานศึกษาต้องมีความจริงจังปรารถนาดีให้ ลูกน้องมีการพัฒนาความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

ปิโย (น่ารัก) ผู้บริหารควรมีความประพฤติปฏิบัติตนที่น่ารัก ทั้งการมอบหมายงานแก่บุคลากรให้ทำงานตรงกับความต้องการโดยไม่ กระทบทางจิตใจบุคลากรที่เป็นเพื่อนร่วมงานแบบเป็นกันเอง- ครุ (น่าเคารพ) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความประพฤติปฏิบัติที่ดีเป็นที่ไว้วางใจบุคลากร แสดงความชื่นชมบุคลากรทุกคนประพฤติปฏิบัติเป็น แบบอย่างที่ดีในด้านการบริหาร

ภาวนีโย (น่าเจริญใจ) ผู้บริหารควรจะอธิบายขั้นตอนและเป้าหมายในการปฏิบัติงานให้แก่ครู อย่างเป็นรูปธรรม

วตตา (รู้จักพูดให้ได้ผล) ผู้บริหารกำหนดทิศทาง การปฏิบัติงาน หรือการชี้แจงทำความเข้าใจ วัตถุประสงค์ของหน่วยงานเพื่อการกระตุ้นใน การสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรให้รู้เหตุผล

วจนกขโม (ทนต่อถ้อยคำ) ผู้บริหารต้องยอมรับคำแนะนำที่ดีที่ทำให้ เกิดผลประโยชน์สูงสุด คือ รับฟังทุกฝ่ายเพื่อหาข้อเสนอแนะหรือ ทางออกที่ดีที่สุดร่วมกัน

คมภีรณจ กถ กตตา (ชี้แจงล้าลึก) ผู้บริหารควรจะสามารถอธิบายยกตัวอย่างประกอบการ อธิบายให้เกิดภาพพจน์อย่างเป็นรูปธรรมและเข้าใจง่าย

โน จงฐาเน นิโยชเย (ไม่ชักนำไปในทางที่เสื่อมเสีย) ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ชักนำบุคลากร ของในองค์กรไป ในทางที่ผิดศีลธรรมทุกประเภท

3. แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

3.1 ปิโย (น่ารัก) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารมีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหาร การ จัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวม ของสถานศึกษา ด้วยพูดจาอ่อนหวาน มี

ทำทางเป็นมิตร การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในการทำงานกับครูส่งเสริมให้ครูทำงานอย่างมีชีวิตชีวาแม้ว่างานนั้นจะน่าเบื่อหน่ายหรือยากต่อการปฏิบัติ เพื่อให้ครูมีความสุขในการทำงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ผู้บริหารมีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหาร การ จัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวม ของสถานศึกษา ด้วยพูดจาอ่อนหวาน มีท่าทางเป็นมิตร การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ผู้บริหารควรมีความประพฤติปฏิบัติตนที่น่ารัก ทั้งการมอบหมายงานแก่บุคลากรให้ทำงานตรงกับความต้องการโดยไม่ กระทบทางจิตใจบุคลากรที่เป็นเพื่อนร่วมงานแบบเป็นกันเอง

3.2 ครู (นำเคารพ) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการเอาใจบุคลากรในสถานศึกษาทุกคนอย่างมีคุณธรรม และเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารได้ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีต้องมีคุณธรรม จริยธรรมรวมถึงมีบุคลิกภาพที่ดีและการวางตัวให้ถูกกาลเทศะ กับบุคลากรทุกคนการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ผู้บริหารควรจะเป็นคนรักความยุติธรรมเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นจะให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง มีความเมตตากรุณากับครูทุกคนอย่างเท่าเทียม และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความประพฤติปฏิบัติที่ดีเป็นที่ ไว้วางใจบุคลากร แสดงความชื่นชมบุคลากรทุกคนประพฤติปฏิบัติเป็น แบบอย่างที่ดีในด้านการบริหาร

3.3 ภาวนีโย (นำเจริญใจ) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ความเข้าใจ ความจริงใจ และละเว้นกระทำที่เป็นอันตรายต่อด้านการบริหาร มีการวางแผน และ กำหนดทิศทางขององค์กรอย่างชัดเจน เชื่อมั่น ชื่นชม ภูมิใจในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรทุกคนที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด เป็น แบบอย่างที่ดียกย่องชมเชยบุคลากรที่ประสบผลสำเร็จเกี่ยวกับการสอน แสดงออกทางกาย วาจา อย่างสง่างาม เหมาะสมกับกาลเทศะการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ควรนำนวัตกรรมและเทคโนโลยี สารสนเทศมาพัฒนาการบริหารจัดการในองค์กรเพื่อให้บุคลากรมีความพร้อม ในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยี สารสนเทศมาพัฒนาการบริหารจัดการในองค์กรเพื่อให้บุคลากรมีความพร้อม ในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผู้บริหารควรจะอธิบายขั้นตอนและเป้าหมายในการปฏิบัติงานให้แก่ครูอย่างเป็นรูปธรรม

3.4 วตตะ (รู้จักพูดให้ได้ผล) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารกำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน หรือการชี้แจงทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ของหน่วยงานเพื่อการกระตุ้นใน การสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรให้รู้เหตุผล การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ผู้บริหารควรจัดรูปแบบการทำความเข้าใจหรือ จัดประชุมแบบเป็นทางการ คือ กลุ่มของ ผู้ฟังที่มีหลายระดับการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ผู้บริหารควรจัดรูปแบบการทำความเข้าใจหรือ จัดประชุมแบบเป็นทางการ คือ กลุ่มของ ผู้ฟังที่มีหลายระดับการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผู้บริหารกำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน หรือการชี้แจงทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ของหน่วยงานเพื่อการกระตุ้นใน การสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรให้รู้เหตุผล

3.5 วจนกขโม (ทนต่อถ้อยคำ) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษามีความพร้อมที่จะรับฟังคำ ปรีกษา และเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมบริหารงาน และยินดีรับฟังปัญหาด้วยความเต็มใจไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน บริหารต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความทุ่มเท แม้ จะมีปัญหาและข้อจำกัดของสถานศึกษาในการบริหารพร้อมที่แก้ไข ปรับปรุงให้ดีขึ้นเสมอในการปฏิบัติงานครั้งต่อไป โดยไม่ย่อท้อ เพื่อให้การ บริหารให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีถึงแม้ว่าจะใช้เวลานานก็ต้องอดทน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ผู้บริหารต้องยอมรับคำแนะนำที่ดีที่ทำให้ เกิดผลประโยชน์สูงสุด

คือ รับฟังทุกฝ่ายเพื่อหาข้อเสนอนะหรือ ทางออกที่ดีที่สุดร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผู้บริหารต้องยอมรับคำแนะนำที่ดีที่ทำให้ เกิดผลประโยชน์สูงสุด คือ รับฟังทุกฝ่ายเพื่อหาข้อเสนอนะหรือ ทางออกที่ดีที่สุดร่วมกัน

3.6 คมภีรณจ กถ กตตา (ชี้แจงล้าลึก) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษามีการเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริง ล้าลึก ชัดเจนเข้าใจง่าย วิเคราะห์ข้อมูลซับซ้อนให้เข้าใจได้ชัดเจนแจ่มชัด มีแนวคิดใหม่ๆ อธิบายเข้าใจและนำมาปฏิบัติได้อธิบายเรื่องยุ่งยาก ซับซ้อนให้สามารถเข้าใจได้โดยง่าย มรการวางแผนงานรอบคอบทุกครั้ง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความสามารถ คิตรีเริ่ม กล่าวหาญและเด็ดขาดในการบริหารและสามารถชี้แจงทุกประเด็นได้ ชัดเจน แจ่มแจ้ง การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีเข้าใจสถานการณ์เปลี่ยนแปลงใน ปัจจุบันและรู้เท่าทันเทคโนโลยีที่ทันสมัย การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผู้บริหารควรจะสามารถอธิบายยกตัวอย่างประกอบการอธิบายให้เกิดภาพพจน์อย่างเป็นรูปธรรมและเข้าใจง่าย

3.7 โน จฎฐาเน นโยชเย (ไม่ชักนำไปในทางที่เสื่อมเสีย) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีอหยาศัยที่ตมึน้ำใจและไม่ชัก นำไปในทางที่เสื่อมเสีย ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะแก่ผู้ร่วมงานด้วยจิตเมตตาที่มีความเป็นผู้รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองที่เกิดขึ้นให้การ ส่งเสริมสนับสนุนในบุคลากรปฏิบัติตามระเบียบและมีคุณธรรมและ ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน บริหารสถานศึกษาต้องมีลักษณะของการเป็นผู้นำที่มี ความมั่นคงไม่ฝักใฝ่ไปในทางที่ผิด การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ บริหารสถานศึกษาต้องมีความจริงใจ ปราปรณาดีให้ ลูกน้องมีการพัฒนาความก้าวหน้าในหน้าที่การงานการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ชักนำบุคลากรของในองค์กรไป ในทางที่ผิดศีลธรรมทุกประเภท

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ตามลำดับ อาจเป็นเพราะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีวัฒนธรรมองค์กรที่แข็งแกร่งในด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการวิจัยของทับทิม แสงอินทร์ (2557) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก มีความสอดคล้องกับการวิจัยของโสฬส เพ็งเหมือน (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช มีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมโดยมีหลักการ ดังนี้ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีความสอดคล้อง พระสมุห์ขวัญชัย ปณญาวโร (สาสารักษ์) ที่ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานทั่วไปแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 และด้านการบริหารงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคลแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 และ

มีความสอดคล้องกับการวิจัยของกนกวรรณ บุราณสาร (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เป็นรูปแบบที่มีความถูกต้อง สมบูรณ์ ปฏิบัติได้ มีประโยชน์ และควรนำไปทดลองใช้ในสถานศึกษาอื่น ๆ ต่อไป และรูปแบบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา

2. การศึกษาวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ประกอบด้วย (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประกอบด้วย ความเมตตา (ปิโย นารัก) ถือหลักการเป็นสำคัญ (ครุ นาคเรพ) มีความรอบรู้ และเจริญด้วยคุณธรรม (ภาวนีโย นาคเรพ) (2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นและสามารถชี้แจงให้คนอื่นเข้าใจได้โดยง่าย (วตตะ รุจกพุดให้ได้ผล) ไม่ตัดสินใจด้วยตนเองและยังสามารถควบคุมอารมณ์ได้ (วจนกขโม ทนต่อถ้อยคำ) (3) มีไหวพริบชี้แจงได้ด้วยเหตุผลและติดตามประเมินผลงาน (คัมภีรณจ ถก กตตะ ชี้แจงล้ำลึก) (4) ตระหนักถึงประโยชน์ส่วนรวมและเป็นการป้องกันที่จะนำสู่ทางเสื่อมเสียต่อการบริหาร (โน จฏฐาเน นีโยชเย ไม่ชักนำไปในทางที่เสื่อมเสีย) มีความสอดคล้องกับการวิจัยของราตรี รัตน์โสภา, สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย และพระมหาญาณวัฒน์ จิตวฑฒโน (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วมในการบริหาร 4 ประการ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การที่โรงเรียนวิถิพุทธพระราชทานและโรงเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผนริเริ่มโครงการ/งาน/กิจกรรม โดยได้ร่วมอภิปรายเสนอแนะ แสดงความคิดเห็น การตัดสินใจเลือกโครงการ/งาน/กิจกรรม รวมถึงในระหว่างการดำเนินโครงการ/งาน/กิจกรรม 2) การมีส่วนร่วมดำเนินงาน การที่โรงเรียนวิถิพุทธพระราชทานและโรงเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนในด้านทรัพยากร งบประมาณ บุคลากร สถานที่ในการดำเนินโครงการ/งาน/กิจกรรม 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การที่โรงเรียนวิถิพุทธพระราชทานและโรงเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการได้รับผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ/งาน/กิจกรรม ทั้งผลด้านบวก ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน การได้รับคำยกย่องชมเชย เป็นต้น และผลด้านลบ ได้แก่ เมื่อเกิดข้อบกพร่อง หรือข้อผิดพลาดในการดำเนินงานทุกฝ่ายให้การยอมรับและพร้อมช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งด้านงบประมาณ และด้านบุคลากร 4) การมีส่วนร่วมการประเมินผล การที่โรงเรียนวิถิพุทธพระราชทานและโรงเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศ ติดตามสรุปผลรายงานผลและข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน เมื่อสิ้นสุดการดำเนินโครงการได้มีการเผยแพร่ให้บุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับรู้เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานต่อไป

3. แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ประกอบด้วย (1) บริหารให้ความเสมอภาคต่อทุกคนและมีความเมตตา เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารร่วม ยึดถือหลักการตามระเบียบและแนวทางปฏิบัติ และเจริญด้วยคุณธรรม (2) ชี้แจงนโยบายสอดคล้องกับข้อบังคับ กฎระเบียบทางราชการ พิจารณาก่อนตัดสินใจ ให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน (3) มีไหวพริบชี้แจงและติดตามโดยให้ทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน (4) ยึดประโยชน์ส่วนรวมที่จะเกิดขึ้นและไม่นำสู่ทางแห่งความเสื่อม มีความสอดคล้องกับการวิจัยของมนัสนันท์ บุญปุ, พระครูสาทรปริยัติคุณ (สนิท ฉนทปาโล) และพระมหาญาณวัฒน์ จิตวฑฒโน (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ทั้ง 7 ด้าน คือ เป็นผู้น่ารัก คือ เข้าถึงจิตใจ (ปิโย) เป็นผู้น่ารัก คือ มีความประพฤติ

สมควรแก่ฐานะ (ครู) เป็นผู้นำเจริญใจ คือ มีความรู้จริง (ภาวนีโย) เป็นผู้รู้จักพูดให้ได้ผล คือ รู้จัดพูดชี้แจงให้เข้าใจ (วตตะ จ) เป็นผู้ทนต่อถ้อยคำ คือ พร้อมที่จะรับฟัง (วจนกฺขโม) เป็นผู้ชี้แจงเรื่อง และแนวการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของอาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประกอบด้วยคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของอาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิธีการพัฒนา สื่ออุปกรณ์ 4) การประเมินผลการพัฒนางานล้าลึกให้เข้าใจได้ และเป็นผู้ไม่ชักนำไปในทางที่เสื่อมเสีย (โน จมฺฐานะ นีโยชเย)

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย คือ การศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย สามารถอธิบายความได้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ผู้บริหารควรให้บุคลากรช่วยในการการดำเนินการในการปฏิบัติงานใช้เหตุผลในการตัดสินใจปัญหาเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดจรรยาบรรณวิชาชีพในการปฏิบัติตนต่อผู้ใต้บังคับบัญชา รวมไปถึงการควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามขั้นตอนที่เคยปฏิบัติอย่างเคร่งครัด โดยยึดนำหลักธรรมกัลยาณมิตรธรรม 7 เข้ามาช่วยในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ผู้บริหาร มีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติที่วางไว้ บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีความเอื้ออำนวยช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่ง

กันและกัน โดยได้ยี่ด้นำหลักธรรมกัลยาณมิตรธรรม 7 เข้ามาช่วยในการดำเนินงานต่างๆให้ลุล่วงตามเป้าหมายที่วางไว้

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ผู้บริหาร ควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจาก ความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้วยังต้องพิจารณาถึง ผลประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบ ควรยี่ดนำหลักธรรมกัลยาณมิตรธรรม 7 เข้ามาช่วยในการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์เพราะจะช่วยให้มีผลดีมากกว่าผลเสีย

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ผู้บริหาร มีการประเมินที่ให้โอกาสกับผู้ปฏิบัติงาน เป็นไปตามแผนงาน โครงการที่วางไว้ด้วยความรอบรู้ และรอบคอบเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด บุคลากรมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ด้วยความรอบรู้อันเป็นประโยชน์ต่อการประเมินผลยี่ดนำหลักธรรมกัลยาณมิตรธรรม 7 เข้ามาช่วยในการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ไปเป็นแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในสถานศึกษาต่อไป

1.2 สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปปรับใช้หรือพัฒนาให้บุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่างๆของสถานศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรดำเนินการวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักกัลยาณมิตร 7

2.2 ควรดำเนินการวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักกัลยาณมิตร 7 เพื่อส่งเสริมให้กับผู้บริหาร และ ครู รู้แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักกัลยาณมิตร 7

2.3 ควรดำเนินการวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจของผู้บริหาร ในการทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักกัลยาณมิตร 7

2.4 ควรดำเนินการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามหลักกัลยาณมิตร 7

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ บุราณสาร. (2560). แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

มนัสนันท์ บุญปุ้, พระครูสาทรปริยัติคุณ (สนิท ฉันทปาโล) และพระมหาญาณวัฒน์ จิตวฑฒโน. (2565). แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะกัลยาณมิตรของอาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 9(1). 327-338.

- ราตรี รัตนโสภา, สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย และพระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน. (2563). ศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน. *วารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์*. 1(1). 28-36.
- ทับทิม แสงอินทร์. (2559). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. พิมพ์ครั้งที่ 15. นนทบุรี: เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์.(2544). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- พระสมุห์ขวัญชัย ปญญาวิโร (สาธารักษ์). (2562). การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศัยภูมิ เขต 1. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เมตต์ เมตการุณจิต. (2554). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.
- วิรัตน์ มะโนวัฒนา.(2548). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชบุรี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. (2566). **ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน พ.ศ. 2565**. แหล่งที่มา <https://www.sk1edu.go.th/sk1school/> สืบค้นเมื่อ 21 เม.ย. 2566.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2547). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2545**. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- โสฬส เพ็งเหมือน. (2564). แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Likert, Rensis. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale in Reading in Attitude Theory and Measurement*. Fishbeic, Matin, Ed, New York: Wiley & Son.